

ZAL'SHEŃA ḢAN KPAŃSIR' ZOSIMDI NI NAŃGBAŃ YINI ANDUNIA TİĘGBANA SUNSUUNI

LAHABAL' TUULI

Yelimanlı, bəhigu kam yi yen mali kore ni dariza zań n chań sal' mini o kpee sunsuuni faashee ka bə chə tab' bəbbu ni tab' muxsubu yiruń yiruń. Din lan pahi, di bi tu ka bəliyoli be bə nimdi ni. Din nyaanja, di bi lan tu ka zab choxima ḣan ka alifaani gər be bə sunsuuni. Yeltəx' yoya lala n yi dəksi nam təbu, ka bebu kəń tulaale. Sal-nim yi lihimi ȝem zal' shəńa ḣan be litaafi ḣo ni ka zilsigu ni fabila nabigi m-maan pahi nabili bə sunsuuni. Ashee təxsigu ni shaawara ni be shəli, fabila ni yolitem ka ka di beni.

Din ni chə ka fukumsi ni muxsigu saxim zəsimdi ka sokam ti zər' n bahiri o sol' la, di tuyu ka ti niń kookali niń ti suhu ni, ka zal' shəńa ḣankam be litaafi ḣo ni daalifaani tabili sokam. Zal' shəńa din be litaafi ḣo ni lan nyela din təndi aminsi ni zəsimdi ka bukaata kam maana.

Tięgbana Nańban Yini Laxińgu shəli bə ni bəli yubəlig' Yunaitid Neishins la nim zaa dihi nuu gboń ni ka dama bə zaa yuya ni di kpańsi zal' shəńa ḣan zaa nyę ḣan kpańsir zəsimdi ni təxsigu tięgbana sunsuuni. Binnamda Naa yiko puuni, paxa bi gari doo, doo mi bi gari paxa. Bə zaa la yim. Ni dinzuxu bə bər' ni yəda ni suhupielli be ti sunsuuni, ka ti puha yooi tab' zuxu, ka yelli kam ku nyań ti. Din ni kpańsi ka zal' shəńa ḣan be litaafi ḣo ni maali sokam buchi, sokam maaimi o nii n karim litaafi ḣo ka di kpe o tibili ni venyelinga.

Dinzugu, pumpońč,

Jeneral Asembli Laxińgu ni di
ti sokam lahabali ka dama

ZAL' SHĘŃA ḢAN BE LITAAFI ҪI IN ҪI NYELA

Ḩan ni niń tięgbana ni sokam alifaani. Sokam, zań n-ti tabli dunia-yili laxińgu balibu kam zańim zal' shəńa ḣan be litaafi ḣo ni n-niń waazibū, ka bə daliri din ni chə ka ḣa niń bayaana ni achiika: Wulinpuhili, Wulinluhili, Nudirigu, Nuzaa, ni luxulikam. Amaa Zal' shəńa bə ni yu ni ti zaasa kpańsi maa n-dii mbəńč.

N-dam 1

Sal' la sala. Bəhig' be sokam sanimi, din pa la amii. Suhizəbo be sokam sani; ka namboxu beni. Suhubəhibo mi bi lan kən yigunaadam kam sani. Dinzuxu dimbəŋə zaa wuhiya ka dama di tu kamaata ka ti zaa yu tab' hali ni ti puuni.

N-yi 2

Zaligu dinkam be litaafi ḥo ni nyela din maani yigunaadam bukaata zaŋ n chan bəhigu polo. Zaligu bi ti soli ni so gahimmi o kpee. Gbampielli ka soli ka o gahim Gbansabilli; doo di biehim paxa; so mi di zaŋ o daadiini din par' o n zaŋ bəbi o taba, o yaa zuxu. So mi di təhi ni o bəhig' bee o buni bee o dəxim dahibarka bee o bilichiinsi zuxu o mali yiko din ʒemdi o kpee bee n zaxsir' o.

Din nyaanja di ka soli ka so ʒem o kpee ni o tiŋ viel' zuxu. Jun ya-nim nya suman̄-tali di pirim ni o ya nyaxs' zuxu n lihi ʒem ban na be Soomanji-tali waamaa dabtim ni.

N-ta 3

So di pirim o woxiritali zuxu yeli ni o tum tuun shəli din gbarigir' bəhig' ka zal' shəŋa ḥan be kpe bi ti o yelli. Di veeni ka kookali be sokam sanimi ka fawoxili kani.

N-nahi 4

Zaligu bi lan n saxi ni so zaŋ o ygunaadam kpee niŋ o bilaa; dama dabtim daawabu gariya ka di bi pəra. Dinzuxu, taali n nyε li ni achiika ni nir' kəhi dabil bee n da o.

N-nu 5

Zaligu bi lan saxi ni bε niŋ so alaka bee fukumsi biehxu din ka albarika di tooni ni di nyaanja.

N-yobu 6

Zaŋ n chan dunia-yili lɔo bee dunia-yili zaligu polo, soli kani ka bε tooi pii kaxili ti so, ka pii dɔxu n ti so. Baŋ veeni nudirigu maa ka veeni nuzaa gba.

N-yopɔin 7

Zaŋ n chan zal' shɛŋa ḥan be kundi puuni, yɛlli din dir' tarima dir' bilchina. Sariya dol' la yɛlimaŋli, di bi doli ʒiri.

N-nii 8

Sariya dibu shee, Gbampielli dini ka la di kɔ ka che Gbansabilli dini; dama ti zaa la yigunaadam-nima.

N-wei 9

Zaligu bi saxi ni yɛlwums' chɔxima zuxu bε niŋim nir' fukumsi, bee n kpɛh' o duu, bee n kar o o yaannim tiŋ' ni, o ba-nim tiŋ ni ka di ka soli.

Pia 10

Zaligu maa lan wuhi ni solibeni ka nir ni bɔ soya n tahi o sariya bɛn ni di li luxushɛli ka zualinsi kani, bε yi di o sariya ka di bi tixi o nini.

Piniyini 11

1. Kootu yi di nir' sariya, n yi kpɛh o la sarika, o mali yiko din zabiri omaŋ zuxu, n bɔr lɔya-nima, ka bε zaani o nyaanja; ka naxila ḥun gba nyami ka lala nyɛla niŋgbuŋ-duxili.
2. Zaligu lan yeli ni di ka soli ka bε niŋ nir fitiina ka di lan bi tum m birigi tiŋgban shɛli puuni o ni ʒia maa zal' shɛli; bee zal' shɛŋa ḥan be litaafi ŋɔ ni. Nir yi tum m-birigi zaligu, bε darigi' o tibili la zaligu kundi ni buksi ni bε niŋim o shɛm.

Pinaayi 12

Zaligu lan wuhi ni di ka soli, sal-nim zamba puuni, ka be vihi nir' ni be banj ashili sheli din nyε o dahalali; bee o daaliwumma daashili; bee o yili puuni daashhiya; bee n vihi o washiika shεηa ηan nyε o dini; bee n bɔ daliri n filim n filim o yoli. Zal shεηa ηan be litaafi ηo ni ζe la sokam nyaanja pa yino kɔ nyaan' ka ηa ζeya.

Pinaata 13

1. Zaligu lan wuhi ni sokam mali soli din gamdi o yubu tiŋ ηan nuu be zal' shεηa ηan zali ηo ni.
2. Sokam lan mali yiko din yiri o ya, n duri tiŋduya ka tiligir' o ya na ka taali sheli kani.

Pinaanahi 14

1. Zal' shεηa ηan be kpe lan wuhi ni nir mali soli din zaŋdi o nyevili n zɔr tiligira ka tiŋ sheli o ni zɔ n kuli maa nim taxi n deeg' o.
2. Laabida, ηunkam yi kpuxi napɔŋ lala yi tummi n birigi o tiŋgbɔŋ zal' sheli bee Tingbana zaasa Nangban yini laxiŋgu zal' sheli, o nyε la o takahi bindi maa, dinzuxu, o ni va o bini.

Pinaau 15

1. Zaligu din be kpe lan wuhi ni nir' mali yiko din kpεhiri omaŋ zuliya sheli ni o suhu ni gbaai.
2. Di di pirim shεb' bee so suhuyubu zuxu n mɔŋ so yiko din ni chε ka o tooi kali omaŋ n kpεhi zuliya shεl' puuni o suhu ni yu.

Pinaayobu 16

1. Zaligu maa lan wuhi ni pax' kam ni doo kam: Kpukpana waamaa
Saxayelga mali yiko din kpuxiri bal' sheli o suhu ni yu n namdi zuliya o yaa tariga. Zal' shε na din be kpe ni sɔndi dɔɔ shεm, di sɔndi pax' gba la lala.
2. Zaligu lan kpaŋsi yεltɔx' sheli. Yεda ni yεda shee, doo mali soli din kpuxiri o suhuyubu paxa.
3. Zaligu lan wuh ni doo mini paxa n yi laxim n nam tuŋ. Ni dinzuxu, nama dahilibarka puuni, ni bε su dɔɔ mini pax' zaami.

Pinaayopɔin 17

1. Nir mali yiko din zaani o dahalali azichi bee n nyar' shεb' pahiri omaŋ zuxu ka bε kper' wɔlima ni.
2. Dunia yεlwumsa ḥun zuxu ni ninvux' yino suhuyubu zuxu, soli kani ka bε ni tooi fa nir' daaʒia.

Pisaayika 18

Bεhig' wuhiya ka dama soli kani ka so tooi bɔbi o kpee. Sokam mali soli din tumdi o yubu ka doli adiini sheli din par' o. O suhu yi ti lan jε adiini sheli o ni doli maa, o lan mali yiko din loori adiini sheli din ta o yεm. Limama-nim mali soli din kpaŋsir' bε daadiini ka jεmdi Naawuni bε daahanjkaya tariga ka taali sheli kani.

Pishiyinika 19

Zaligu lan kpaŋsi ni yigunaadam kam mali yiko din dir' o suhuyubu daalizama, ka di kun o ni bɔr' luxusheli, di yi pa alizan sheli din galim.

Pishi 20

1. Laxingu dinkam gbibi maaligu, litaafi ንɔ kpansir' li ka ʒe di nyaanja.
2. Soli kani ka nir' suhu bi gbaai minti sheli ka so tooi kum o yaa zuxu muxsir' o ni o kpεhi di ni.

Pishi-ni-yini 21

1. Zaŋ n chaŋ tiŋbœŋ puuni daalizama ni nyɛ shɛŋa zaa, soli kani ka di mɔŋ so di shaawar' shɛli, dama zamaatu zaa shaawara n nyɛ li.
2. Tiŋbœŋ kam mulichi ni yu shɛli, dina n nyɛ waazibø. Be suhuyubø maa ka be maali tumdi tuma.
3. Litaafi ŋɔ lan kpansi ni gbaaibu yi yɛn gbaai din vootim' vootir' manjli n gbaai gbaaibu din ni zaŋ n tum tuma.

Pishi-ni-ayi 22

Zaligu lan kpansi ni sokam mali soli din kuuni o tiŋzuxu; dama be zali tiŋbœŋ la ni so kam bukaata maani zuxu. Ni dinzuxu, tiŋbœŋ niima nyɛla tiŋbœŋ zaasa buni, ka di taada kam pa so saandi.

Pishi-ni-ata 23

1. Zal' shɛŋa ŋan be litaafi ŋɔ ni lan wuhi ni sokam tumdi tuma ka bɔm o suhuyubø tuma din nyɛ din ni sɔŋ o ka sɔŋ o mulichi. Sokam lan mali soli din duhiri o yee ka be nyar' tuun suma tir' o.
2. Nir' wɔligu bini ni nyɛ shɛli, di ka soli ka so tooi mɔŋ o li.
3. Tumtumdi kam veeni ka o dir' wahala ka be yɔri o la yɔ' shɛŋa din ni saxi o mini o mulichi ka fukumsi ti yɛn ŋmani di gbaairi o la ka be sɔŋ o zaligu ni buksi shɛm kundi ni.
4. Tiŋbœŋ kam mulichi mali yiko, sɔŋsim soli zuxu, din zaani be dintɔli laxiŋgu shɛli be ni bɔoni Siliminsili ni ni Treid Yuniɔns la ka di zabiri be tumtumdib' zuxu.

Pishi-ni-anahi 24

Zaligu lan wuhi ni sokam vuhibi o daahaŋkali tariga ka tummi tuma saha, din nyaanja ka diɛmmi bee n kperimi kpərigu saha.

Pishi-ni-anu 25

1. Zaligu lan wuhi ni bε nam bεhigu la sokam zuxu. Ni dinzuxu, sokam mali yiko din bɔri alaafee soya; dama a laa fee n nyε binshεxukam. Sokam lan mali yiko din wɔlindi puzuri ni sutura zuxu, ni yili zuxu, ni dinkam nyε din maani ka pahiri bεhigu. Zaŋ n chan gu-maŋ daashiya mi polo, ni kɔŋsim doro, gbarigginsim, dakɔlim, kurigginsim ni dunia yili fukumsi kam, zal' shεŋja ḥjan be litaafi ḥjø ni sɔŋdi sokam-mi.
2. Zaŋ n chan bia mini o ma shee, sokam mi ni bia dɔxibu tɔ, dinzuxu, bia kam, sheeje ni ḥjun mi o ba zaa, zal' shεŋja naŋ litaafi ḥjø ni zani yim ni bia la bia, ni dinzuxu ban mali ba nim ni kuuni ka gamdi ka tiŋgbɔŋ nuu pa bε zuxu shεm, ban ʒi bε banim gba mali yiko din gamdi lala.

Pishi-ni-ayobu 26

1. Zaligu lan wuhi ni daadam kam mali yiko din bɔhindi karɔŋ. Gommanti n su yiko ni bε yɔ sikuru bihi zuxu ban na piini karɔŋ; ka na bi karim n chan katiŋa la, zaa zuxu. Talahi n nyε li ni sokam tɔhi o bia sikuru. Tuun baŋsim sikuru-nim bi kɔŋ tiŋ kam puuni din dolisir' ban zuxuri gor' ne n-ne la, ka bε karindi n baŋdi venyεliŋga.
2. Zal' shεŋja ḥjan be litaafi ḥjø ni yεliya, ni di veeni ka baŋsim kam pahiri nir' la ninneesim, ka wuhiri bihi jilima ni suzuda ni bεhigu ni yurlim soya ni nyε shεŋja; ka ti wumdi kpamb' yεligu, ka suxulo be sokam sani ka tɔxsigu be dunia-yili zuliya kam sunsuuni; ni Muslim-nim ni Yisa Nyaanolib' ni chεfirnim sunsuuni, ka Tiŋgbana Naŋbaŋ Yini Laxiŋgu la nia kam pali.
3. Ba-nim ni ma-nim mali yiko din piiri karɔŋbaŋsim shεli bε suhu ni yu ni bε bihi karim. Zal' shεŋja ḥjan be kpe wuhiya ni bihi ba-nim ni bε ma-nim yubu la ka zaligu ḥjø kpaŋsi n nyaŋ binshεxukam.

Pishi-ni-ayopɔin 27

1. ɻunkam suhu yu ni o kpaŋsi o kali soya bee o diem dien sheli, bee o wa wa sheli, bee o doli ninneesim so' sheli, soli beni ka di lan tooi niŋ o yubu ka taali kani.
2. ɻunkam kpaŋsir' omaŋ zaŋ n chaŋ baŋsim polo, ni ɻunkam lan kpaŋdi omaŋ zaŋ n chaŋ o nya alifaani, soli kani ka so tooi gu di lan soli zaŋ n chaŋ o yubu maa polo.

Pihita-ayi-ka 28

Zal' shεŋa ɻankam be litaafi bil' ɻɔ ni nyela ti zaasa fali, dinzuxu sokam ni tooi nyu bara n bahi ɻa.

Pihita-yini-ka 29

1. Bøbigu shee, sokam mal' la o soli din kpaŋsir' o ka sɔŋd' o, ka o bebu mali daŋko.
2. Soli kani ka so tooi yεli ni o yu omaŋ n-ti yaxi. Yεlli yi zani, ka bε yεn vihi yεlli maa, zaligu ni zali shεm ka di ti soli ni di doli, n yuli maali yεlli maa ka di ta sokam yεm.
3. Di ka soli ka so tooi gbaai gbaaibu ka o gbaaibu maa taxi Yunaitid Neishins bee Tingbana Naŋban Yini Laxiŋgu ni buksi shεm litaafi bil' ɻɔ ni.

Pihita 30

Ni di ti sokam lahabali ka dama bε bi zali zal' shεŋa ɻan be kpe ɻɔ la nin yino kɔ suxu, sokam zuxu ka bε zali ɻa. Dinzuxu, zal' shεŋa ɻan be kpe maa ka bibiɛlim soya zuxu, bee tiŋŋmɔŋ soli zuxu. Dinzuxu sokam luxim tibili venyεliŋga n wum ka di chib' o.